

Stratégia a vidékfejlesztésben EURÓPA 2020

Még véget sem ért az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program 2013 év végéig tartó időszaka, máris elérhető a következő uniós költségvetés agrár- és vidékfejlesztési támogatásaival foglalkozó tanácsi rendelet tervezete. Ez ugyan még csak egy tervezet, de kitűnő lehetőség arra, hogy némiképp a jövőbe tekintsünk, vajon mire is számíthat az erdészeti ágazat.

A jelenlegi, 2007-2013-ig terjedő időszakban az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program öleli fel az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtott vidékfejlesztési támogatásokat. Az EMVA egy-egy kiemelt célkitűzés elérése érdekében az intézkedési csoportokba foglalt támogatási lehetőségeket úgynevezett tengelyekbe rendezte. Az erdészeti ágazatot közvetlenül érintő jogcímek az első és a második tengelybe kerültek. Az I-es tengelyben a versenyképesség javítását célzó, alapvetően beruházás jellegű, számla elszámolású jogcímek szerepelnek. Innen került finanszírozásra például az erdészeti géptámogatás vagy a tanácsadói szolgáltatások igénybevétele. A II-es tengelybe a normatív, főként területalapra vetített támogatási formák kerültek, melyek fő célja a környezet és vidék fejlesztése. Például a mezőgazdasági területek erdősítése, az erdő-környezetvédelem, és az erdőszerkezet-átalakítás támogatása is innen kap forrást. A szintén idetartozó Natura 2000 erdőterületek támogatása pedig a közeljövőben jelenhet meg.

A fentiekből is látható, hogy az Európai Unióban jelenleg nincsenek önálló, kifejezetten az erdészeti ágazatot célterületként kezelő intézkedési csoportok, tengelyek. Ez előre láthatólag a jövőben sem fog változni, így az erdészeti ágazatnak továbbra is a vidékfejlesztési támogatások adta keretek között kell érvényesülnie. A KAP-ot két alapvető elem fogja meghatározni. Az első elem feladata az lesz, hogy továbbra is biztosítsa a mezőgazdasági termelők jövedelmepótló támogatását és a piaci intézkedéseket, valamint lehetőséget adjon az esetlegesen fellépő piaci zavarok kezelésére. A második pedig, hogy akár többéves programokon keresztül folytatódjon a vidékfejlesztés.

Az Európa 2020 stratégia vidékfejlesztést érintő része hat, uniós szintű prioritást fogad el (2011/0282 COD/8.o.):

- a tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdészetben és a vidéki térségekben;

- a versenyképesség fokozása a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében és a mezőgazdasági üzemek életképességének javítása;

- az élelmiszerlánc szervezésének és a kockázatkezelésnek a mezőgazdaság terén történő előmozdítása;

- a mezőgazdaságtól és az erdésztől függő ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása;

- az erőforrás-hatékonyság előmozdítása, valamint az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és az éghajlatváltozáshoz alkalmazkodni képes gazdaság irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszer-ipari és az erdészeti ágazatban;

- a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben.

A környezetvédelmi és éghajlat-politikai célkitűzések elérése érdekében mind a mezőgazdasági termelőknek, mind az erdőgazdálkodóknak támogatásra lesz szükségük, hiszen a piaci fo-

lyamatok nem ismerik el (pontosabban, nem teljesen mértékben) az effajta közjavak biztosítását.

A 2013 utáni támogatási rendszerben megszűnnek a tengelyek, mivel a Tanács úgy véli, hogy ez a fajta csoportosítás feleslegessé vált. Álláspontjuk szerint „...a prioritásokon alapuló programozás a várakozások szerint biztosítani fogja a programok kiegyensúlyozottságát. A jelenlegi tengelyrendszer eltörlése a tagállami programozást is egyszerűbbé fogja tenni.” (2011/0282 COD).

A rendelettervezet jelen állapota szerint ismételtelen lehetőség lesz az erdészeti ágazat szereplői számára **tudásátadási, tanácsadói támogatások igénybevétele**re. Tanácsadásonként és időszakokra vonatkozóan is felső-összeg-korlátok kerülnek beépítésre.

A „beruházások tárgyi eszköze” intézkedés keretében nevesítésre kerül az erdőterületekhez való hozzáférés támogatása, vagyis újra lehetőséget kap az erdészeti ágazat arra, hogy megkísérelje létrehozni a „saját út” támogatását, ami az előző költségvetési időszakban nem sikerült. Ezen intézkedés keretében lesz mód úgynevezett nem termelő beruházások megvalósítására is. Ezeknek a beruházásoknak azonban hozzá kell járulniuk valamilyen erdő-környezetvédelmi kötelezettség teljesítéséhez, vagy valamely jelentős termé-

szeti értéket képviselő terület (pl. Natura 2000) közjóléti fejlesztéséhez.

A rendelettervezet 22. cikke „**Az erdőterületek fejlesztésére és az erdők életképességének javítására irányuló beruházások**” támogatásáról szól, melynek keretében támogatás vehető igénybe:

- a) erdősítésre és fásításra;
- b) agrár-erdészeti rendszerek létrehozására;
- c) az erdőtüzek és a természeti katasztrófák által okozott erdőkárok – többek között kártevőfertőzések és betegségek, katasztrófaesemények, valamint az éghajlattal kapcsolatos fenyegetések által előidézett károk – megelőzésére és helyreállítására;
- d) az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének, valamint az éghajlatváltozás mérséklésére való képességének növelését célzó beruházásokra;
- e) új erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és értékesítésére irányuló beruházásokra.

Az **erdősítés és fásítás támogatása** az erdősítéssel, valamint a fenntartással – beleértve a törzskiválasztó és a növedéfköszítő gyérítést is – kapcsolatos költségekre fordítható, utóbbi legfeljebb tíz éven át nyújtható, hektáronkénti éves támogatás formájában. Mezőgazdasági és nem mezőgazdasági területek egyaránt támogathatók. Továbbra sem támogatható viszont a rövid vágásfordulójú sarjerdők, a karácsonyfatelepek, és az energiatermelésre szánt, gyors növekedésű fák telepítése.

Az **agrár-erdészeti rendszerek támogatása** már ismert támogatási jogcím az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programból. A támogatás a jövőben a létesítés és fenntartás költségeire vonatkozik, maximum három évig.

Az **erdészeti potenciál helyreállítása és a katasztrófák megelőzése** jogcím esetében mind magán, mind állami szereplők támogatásban részesülhetnek. A támogatás célja a katasztrófavédelmi infrastruktúra kiépítése, a megelőző intézkedések finanszírozása, az erdőtüzekhez, kártevőfertőzésekhez kapcsolódó eszközök és kommunikációs berendezések létrehozásának és fejlesztésének támogatása. A betegségekkel kapcsolatos megelőzési intézkedéseket kellően alá kell támasztani és tudományos közintézményekkel is meg kell erősíteni. Az erdőtüzek megelőzéséhez kapcsolódó támogatásban a közepesen vagy erősen tűzveszélyes erdők részesülhetnek. Az erdészeti po-

tenciál helyreállítása esetén a hatóság hivatalos megerősítése szükséges a kárrol, a kártevők és növénybetegség esetén pedig legalább 30%-os pusztulás a támogathatóság előfeltétele.

Az **erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének, valamint az éghajlatváltozás mérséklésére vonatkozó beruházások** esetében támogatásban részesülhetnek az állami erdőkkel gazdálkodó, de az állami költségvetéstől független szervezetek is. Ennél a jogcímnél nincs kizárva, hogy a beruházás hosszú távon gazdasági előnyökhöz vezessen.

Az **új erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és értékesítésére irányuló beruházások** esetében a magán-erdőtulajdonosok, önkormányzatok, kis- és középvállalkozások juthatnak támogatáshoz. Fontos kiemelni, hogy ide tarthat majd a talaj- és erőforrás-kímélő fakitermelő gépek és technológiák támogatása is.

Az erdészeti ágazatban annyira nem jellemző **termelői csoportok létrehozására** is lesz támogatási lehetőség. A támogatás maximum 5 évig vehető majd igénybe.

A tanácsi rendelet ismételten megteremti a lehetőséget a **Natura 2000 lehatárolásban érintett erdőterületek támogatásának**. Célja az EU-s irányelvek végrehajtásával összefüggő hátrányok következtében felmerülő költségek és az elmaradó bevétel elmentélezése. A támogatás magán-erdőtulajdonosoknak, valamint erdőtulajdonosok társulásainak ítéltethető oda. A tanácsi rendelet kellően indokolt esetekben egyéb gazdálkodók támogatását is lehetővé teszi. A korábbi jogcímeznél az EU-s szabályozás szerint már pozitívan diszkriminált „állami erdőkkel gazdálkodó, de az állami költségvetéstől független szervezetek” támogathatósága itt is sarkalatos kérdés lesz. Az erdőterületeket érintő kijelölés hozzávetőlegesen 830 000 hektárt érint, ebből körülbelül 183 000 hektár esik magántulajdonú erdőterületre. Eddig az állami hányad alapesetben kiesett a kedvezményezett körből, aminek bevonására most úgy tűnik, hogy lehetőség kínálkozik majd, hiszen az állami területek kiemelkedő szerepe a Natura 2000 célok teljesítésében vitathatatlán.

A rendelettervezet 35. cikke foglalkozik az **erdő-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos szolgáltatások, valamint az erdővédelem**

támogatásával. Itt is megjelenik a magánszektoron túl az állami erdőkkel gazdálkodó, de az állami költségvetéstől független szervezetek támogathatósága. A támogatást azok igényelhetik, akik önkéntes alapon vállalják olyan műveletek végrehajtását, amelyek egy vagy több erdő-környezetvédelmi kötelezettségvállalás teljesítéséből állnak. Célként csak olyan kötelezettség fogalmazható meg a tagállamok részéről, melyek a nemzeti szabályozáson túlmutatnak. Nagyon fontos előrelépés, hogy e jogcím keretében a magánszektorban, mindezen túl, további támogatás nyújtható az erdők genetikai erőforrásainak megőrzésére és fejlesztésére.

Az erdészeti ágazat szereplői is lehetőséget kapnak az úgynevezett **együttműködés támogatására**. A cél azon szereplők összefogásának támogatása, akik valamilyen módon hozzá tudnak járulni a vidékfejlesztési stratégia sikeréhez. A támogatás főként kísérleti projektekre, új termékek, gyakorlatok kifejlesztésére irányul. Külön nevesíti a rendelet az éghajlatváltozás mérséklése céljából végrehajtott közös intézkedéseket.

Összességében tehát az látszik körvonalazódnia, hogy a 2007-2013 közötti időszakban már kialakított támogatási formák nem tűnnek el. Sok esetben ugyan jelentős átalakuláson mennek át, de az elvi lehetőség a folytonosság biztosítására megmarad.

Emellett úgy tűnik, hogy a megszorítások nem kímélik majd a támogatás-politikát sem. Számolni kell azzal, hogy mind régiós, mind támogatási egység, vagy éppen kérelem szintű finanszírozási korlátozások lépnek majd életbe. Ezek közül már jó néhány most is ismert és alkalmazott támogatási plafonérték.

Mindenképpen figyelemre méltó előrelépés, hogy jelen állás szerint hazánkban lehetősége lesz arról dönteni, hogy az állami erdőgazdaságok által kezelt területeket be kívánja-e vonni az egyes támogatási programokba. Ha ezen a téren pozitív előrelépés történik – a szükséges bizottsági támogatás mellett –, akkor az erdészeti ágazat forrásigénye messze meg fogja haladni a jelen költségvetési időszakét.

Nemzeti Élelmiszerlánc-
biztonsági Hivatal
Erdészeti Igazgatóság